

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 13999/2023
09.11.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босилковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., коју заступају Мирјана Алексић и Јована Горановић адвокати из ..., против туженог ББ из ..., са боравиштем у ..., кога заступа Бојан Митровић адвокат из ..., ради вршења родитељског права и заштите од насиља у породици, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 66/23 од 08.02.2023. године, на седници одржаној 09.11.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 66/23 од 08.02.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Вршцу П2 369/21 од 15.11.2022. године одређено је да ће тужилца самостално вршити родитељско право према мал. ВВ рођеној ...2010. године (ставом првим изреке), чија ће адреса пребивалишта бити на адреси пребивалишта мајке (став други изреке), а тужени према мал. ГГ рођеној ...2009. године (став трећи изреке), чија ће адреса пребивалишта бити на адреси оца (став четврти изреке). Ставом петим изреке уређен је начин одржавања личних односа малолетних ћерки са родитељем који не врши родитељско право Ставом шестим изреке, одређено је да ће сваки родитељ издржавати дете које му је поверено. Ставом седмим изреке, забрањено је туженом да се приближава тужилци на удаљености мањој од 300 метара осим у случајевима судских спорова који подразумевају присуство на рочишту у периоду од годину дана, да приступа у простор око места становања и места рада тужилце и да је на било који начин даље узнемирава и изречена му је наредба да се уздржава од сваког дрског, безобзирног и злонамерног понашања које угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство тужилце. Ставом осмим изреке, одбијен је захтев тужилце да се забрани туженом даље узнемиравање сваке врсте малолетних ћерки и да му се наложи уздржавање од сваког дрског, безобзирног и злонамерног понашања којима угрожава телесни интегритет, душевно здравље или спокојство ћерки. Ставом деветим изреке, одбијен је захтев тужилце за одређивање привремене мере којом би се малолетне ћерке парничних странака повериле њој до правноснажног окончања овог поступка са свим документима и стварима и уредио

начин одржавања њихових контакта са туженим на начин наведен у том ставу изреке, тужени обавезао да на име свог доприноса за издржавање малолетних ћерки плаћа месечно износе од по 9.000,00 динара од подношења тужбе па убудуће и којом би му биле изречене мере заштите у породици наведене у том ставу изреке. Ставом десетим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 66/23 од 08.02.2023. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставовима трећем, четвртм, петом, осмом, деветом и десетом изреке. Ставом другим изреке одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда у ставу седмом изреке. Ставом трећим изреке укинута је првостепена пресуда у ставу шестом и десетом изреке и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновно суђење.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужила је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући оспорену одлуку, у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), чије се одредбе примењују у конкретном случају на основу члана 202. Породичног закона, Врховни суд је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до неправилне примене процесних одредаба, због чега нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП, на који се ревизијом неосновано указује. Садржина ревизије неосновано указује да је у другостепеном поступку учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези с чланом 8. ЗПП, јер је другостепени суд имао у виду све околности конкретног случаја и чињенично стање које је утврђено у поступку пред првостепеним судом. Указивање на повреду поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП не представља разлог из члана 407. став 1. ЗПП због којих би се ревизија могла изјавити.

Према чињеничном стању на којем је заснована побијана одлука, током ванбрачне заједнице странака која је заснована 2008. године рођене су њихове две кћерке ГГ (...2009) и ВВ (...2010), док из претходних бракова свака од странака има по једну пунолетну кћерку. Заједница живота парничних странака трајала је до 04.09.2021. године. Тужила је први пут пријавила туженог за физичко и психичко насиље 16.01.2020. године, којом приликом је туженом била изречена хитна мера забране даљег вршења насиља. Насиље се поновило и 1. и 04.09.2021. године (тада тужени није дозволио тужилји да оде на рођендан своје унуке), када је тужила са децом напустила туженог и отишла код својих родитеља у После разговора са радницима из Центра за социјални рад у Вршцу вратила је децу оцу у ... 07.09.2021. године, како би наставила са похађањем школе. И након престанка заједнице живота тужени је у више наврата поновио насиље тако што ју је 9. септембра око 22,00 часа пресрео док се враћала с посла бициклом, вређао је и претио да ће јој пресудити и да је боље да се она сама убије или ће је убити и чупао је за косу, а затим јој је слао поруке увредљиве садржине, а 9. октобра 2021. године је дошао на тужилино радно место и правио јој проблеме због чега му је поново изречена мера забране приласка и контактирања тужилје, која је продужена решењем Основног суда у Вршцу. Тек након месец дана тужила је успела да оствари контакт са ћеркама. Почетком 2022. године ћерке су прешле да живе код ње, али се старија вратила код оца и код њега и остала, док је млађа са тужилјом у ..., где похађа основну школу.

Тужиља је у сталном радном односу на пословима продавца у предузећу „ДД“ и остварује просечну зараду од нешто више од 30.000,00 динара. Живи у кући својих родитеља у Тужени је запослен у ЈКП „БЂ“ на пословима ... од 01.08.2021. године и приходује месечно између 35.000,00 и 40.000,00 динара. Поседује кућу од 380 м² у ...(у процесу легализације) коју је саградио пре ступања у ванбрачну заједницу са тужиљом, а живи на спрату породичне куће својих родитеља у ..., где користи три собе, кухињу и купатило.

С обзиром да малолетне кћерке парничних странака живе у различитим градовима – старија у ... а млађа у ..., током парнице су свој стручни налаз и мишљење давали органи старатељства из тих градова. Центар за социјални рад Вршац је 08.03.2022. године дао мишљење да је у најбољем интересу малолетних кћерки парничних странака да обе буду поверене мајци на самостално вршење родитељског права, с обзиром да се ради о женској деци која се налазе у узрасту када се идентификују са мајком, а да се против оца води поступак за изрицање мере заштите од насиља у породици, те да му је наредбом тужилаштва КЕО 141/21 од 19.11.2021. године наложено да се подвргне психо-социјалном третману ради отклањања узрока насилничког понашања, чиме се умањује његова подобност за вршење родитељског права. Уз налаз и стручно мишљење тај орган старатељства доставио је и изјаве малолетних ћерки парничних странака од 08.03.2022. године из којих произлази да би оне желеле да живе са родитељем с којим и живе тренутно, односно старија са туженим, а млађа са тужиљом.

Након конференције случаја одржане 12.04.2022. године, којој су учествовали поступајући судија и по представник тужилаштва, полицијских станица Вршац и Бела Црква, Основне школе „Доситеј Обрадовић“ из ..., оба органа старатељства и Аутономног женског центра, првостепени суд је одредио вештачење од стране комисије вештака из Специјалне болнице за психијатријске болести „Др Славољуб Бакаловић“ у Вршцу, која је 06.06.2022. године доставила налаз и мишљење да код парничних странака не постоје душевне болести или психички поремећај који би утицао на њихову подобност за вршење родитељског права, да емотивни психолошки односи између парничних странака и деце нису нарушени до степена који би довео до озбиљнијих или трајних психолошких проблема нити је дошло до поремећаја понашања код деце и да су малолетне кћерке парничних странака, с обзиром на утврђени степен њихове социјалне и емоционалне зрелости, њихову адаптираност у средини у којој живе, индивидуалне жеље и динамику међусобног одржавања контакта у могућности да самостално изразе свој став са којим родитељем желе да живе у заједници. Пошто су оба органа старатељства, након што им је достављен налаз и мишљење комисије вештака, остала при својим раније датим налазима првостепени суд је о томе обавестио комисију вештака и затражио њено допунско изјашњење. Комисија вештака је, након што је обавила разговоре са ћеркама парничних странака, 05.09.2022. године доставила допунски налаз и мишљење у коме је поновљено да су ћерке парничних странака интегрисане у породице родитеља код ког живе, да је социјална средина у тим породицама стабилна, да време проводе адекватно код оба родитеља, да су оне у могућности да самостално изразе свој став о томе са којим родитељем желе да живе у заједници, да су у међувремену са одличним успехом завршиле школску годину, летњи распуст провеле заједно у адекватним односима са оба родитеља, те да процес прилагођавања на нове околности родитељства иде у адекватном смеру и предложено да старију ћерку треба поверити оцу, а млађу мајци. Представник комисије се на главној расправи изјаснио о свим питањима парничних странака и дао одговоре које је првостепени суд оценио као целовите и прихватљиве о томе да старија ћерка парничних странака може да препозна манипулацију, да је с

обзиром на своју узрасну доб од 13 година адекватног емоционалног и интелектуалног развоја, да је у процесу психосексуалног сазревања завршила процес идентификације, тако да се за њу не подразумева *a priori* да је боље да живи са истополним родитељем, да је сада у узрасном добу у коме је више заинтересована за своје пријатеље него за породицу, да схвата да родитељи нису савршени, те развија опречан став према њима, самим тим тражи нове особе од поверења, да ни код ње ни код њене сестре није примећена склоност лагању, манипулацији и конфабулацијама. С обзиром на изложено, орган старатељства из Вршца сагласио се са предлогом комисије вештака (30.09.2022. година), док је орган старатељства из Беле Цркве оставио суду да донесе коначну одлуку (28.09.2022. године).

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, другостепени суд је одбио жалбе парничних странака и потврдио првостепену пресуду како у погледу вршења самосталног родитељског права туженог према старијој, а тужиље према млађој ћерки, тако и у погледу одређивања мера заштите тужиље од насиља које је вршио тужени над њом, у потпуности прихватајући разлоге које је дао првостепени суд, нарочито у погледу прихватања налаза и мишљења комисије вештака са којим су се сагласили и органи старатељства, и у складу са тим одлучио и о вршењу родитељског права и одржавању личних односа мал. ћерки парничних странака са родитељем коме нису поверене, све сходно одредбама чланова 6. став 1., 77. став 3. и 266. став 1. Породичног закона.

По оцени Врховног суда, супротно наводима ревизије тужиље, правилан је закључак другостепеног суда који се односи на вршење родитељског права, јер је на основу целокупног стања у списима предмета, које је комисија вештака имала у виду када је давала налаз и мишљење, нашао да је у најбољем интересу малолетних ћерки странака да родитељско право самостално врши тужиља над млађом, а тужени над старијом ћерком, имајући у виду да су оне привржене и једном и другом родитељу, али да је свака од њих изразила жељу да живи са оним родитељем код кога и живи, да се стабилизовала у средини у којој живи и у којој похађа школу, а правилно је уређен и начин одржавања личних односа ћерки са родитељем са којима не живе, при чему је вођено рачуна да сестре проводе што више времена заједно.

Правилно су процењена, супротно наводима ревизије, и лична својства и капацитети странака као родитеља за бригу, старање и васпитање малолетних ћерки, с обзиром да њихово понашање указује на одређивање да живе у породици са родитељем са којим су ближи, повезанији или су га сами изабрали. Наиме, најбољи интерес детета подразумева удовољавање на најбољи могући начин његовим емотивним и развојним потребама. Ово начело има предност пред осталим интересима, првенствено подразумева потреба за сигурном, стабилном и предвидивом околином у којој ће се дете осећати вољено, развијати осећај припадања, слободно и несметано стицати искуство у дружењу са вршњацима. Околност да је у допунском мишљењу комисије вештака, датом након разговора са малолетним ћеркама парничних странака, наведено да је у протеклом периоду дошло до хармонизације породичних односа и да се чак разматра и о одласку сво четворо на годишњи одмор наредне године није од утицаја на другачију одлуку, с обзиром на све друге изнете околности из којих произлази да је у најбољем интересу малолетних ћерки странака да свака од њих буде поверена родитељу код кога већ дуже времена живи у околностима на које се привикла, које им омогућавају несметану социјалну адаптацију, стабилност, уз истовремено одржававање како односа са родитељем коме нису поверене, тако и са сестром. Нижестепени судови су правилно закључили да након престанка заједнице живота између парничних странака њихове ћерке нису изложене посредном насиљу

5

нити осећају страх од оца због чега није било потребе да се туженом изрекну мере заштите од насиља према ћеркама.

С обзиром да при решавању и осталих питања правилно примењено материјално право у погледу одржавања личних односа ћерки са родитељем коме нису поверене, одлучено је као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**